VÅR HÖGMÄSSA

AV

SVEN NORBRINK

STOCKHOLM
SVENSKA KYRKANS
DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

Vår högmässa

Det kommer en främling till kyrkan en dag. En människa, som en tid har känt oro i kroppen, längtan efter någonting, som hon inte kan ge namn. En människa, som har blivit en sökare. Och nu har hon sökt sig hit till kyrkan. Men allting i kyrkan är så underligt främmande — språket, tankarna, melodierna. Alltsamman. Främlingen känner sig bortstött och beslutar sig kanske för att aldrig mer gå dit. Men om längtan är av det rätta slaget, kommer sökaren igen, och då händer snart nog det underliga, att han känner sig hemma i kyrkan.

Men också en van kyrkobesökare går litet emellanåt hem från en högmässa med en bestämd känsla av att någonting väsentligt fattades där. Man går och tänker på det, kanske diskuterar det med andra och märker, att de har känt det på samma sätt. Och då blir det nog gärna så, att man skyller på prästen. Han var torr och tråkig, verkade oinspirerad. Alltsamman var förresten dödande trist. Psalmerna släpade sig fram, som om de inte orkade med sin egen tyngd, bönerna blev bara ett ordrabblande utan mening, lovsången blev lika livlös som allt annat.

Nu är det nog så, att vi inte utan vidare ska utgå från att det är prästens fel eller högmässans fel, inte ens, om vi tycker oss ha berättigade anmärkningar att göra. Får vi inte ut någonting av en högmässa, har vi alla skäl att gå hem och slå upp Lukas 24: 32 och sätta oss att begrunda Emmauslärjungarnas självkritiska undran: »Vo-

ro icke våra hjärtan brinnande i oss, när han talade med oss på vägen och uttydde skrifterna för oss?»

Henric Schartau berättar, att han hade en av sina avgörande upplevelser vid en nattvardsgång i en kyrka. Och detta trots att han hade allvarliga anmärkningar att göra mot de tjänstgörande prästerna. Det är nog så, att om våra hjärtan är brinnande i oss, har högmässan alltid något av värde att ge. Men det är nog också så, att man måste ha ett visst mått av kunskap om en svensk högmässogudstjänst, innan den helt kan ge, vad den verkligen kan ge. Den kunskapen kan aldrig ersätta det brinnande hjärtat, men den kan vara en god hjälp för oss, då Guds Ande vill tala.

Detta är den enkla motiveringen för den följande framställningen. Den är ämnad att främja inlevelsen i gudstjänsten, icke att dra fram kanske i och för sig intressanta företeelser och sammanhang av kulturhistorisk eller kyrkohistorisk art.

Kanske de här lämnade notiserna för en och annan kan ge svar på frågor, som han eller hon funderat på. För ett större flertal kanske det är välkända tankar, men det brukar inte sällan vara värdefullt att stanna även inför det gamla och välkända och tänka efter, varför det är just så och icke annorlunda. Och högmässan är så innehållsrik, att den är värd, att vi litet då och då stannar till och besinnar innebörden. Just därför att den förekommer så rikligt bland oss, kan vi lätt se förbi de stora värden, som finns där. Lever man sig däremot in i den spännande handlingen och personligt upplever högmässan, då kan hjärtat bli brinnande, då kan Guds Ande tala. Då talar vi sedan inte om att besöka högmässan, då *firar* vi gudstjänst som en fest, en glädjestund.

Vända mot öster enligt kristen tradition

Den svenska mässan är djupt förankrad i den kristna traditionen. Ju mer vi lär känna mässan, dess mer får

vi detta klart för oss, och samtidigt förstår vi också, att just detta ger högmässan en hel del av dess rika innebörd.

När vi kommer in och sätter oss i kyrkan, sitter vi nästan alltid vända mot öster. Varför? Man har förklarat seden att bygga kyrkorna i öster—väster på detta sätt: Under den första kristna tiden brukade församlingen i Jerusalem vid gudstjänsten vända sig mot öster, mot Oljeberget. Därifrån hade Kristus stigit upp till himmelen, och dit tänkte man sig, att han skulle återvända en gång. Från Jerusalem spridde sig den seden ut över kristenheten.

Då vi firar gudstjänst, gör vi alltså som de kristna i alla tider har gjort, vänder oss mot vår Herre Jesus Kristus. Om vi tänker på detta, kan det ge oss en stark känsla av att vi i kyrkan står inför Guds ansikte. Men det kan också ge oss medvetande om att vi inte är ensamma. I den kyrkan, där vi firar gudstjänst, kanske det inte är så många samlade. Men där vi sitter eller står vända mot öster, kan vi låta murarna falla och se för vår inre blick skaror av människor ur alla folk och tider samlas med oss för att höra Gud tala och för att tillbedja och lovsjunga inför honom.

Just detta medvetande om att vi som gudstjänstfirare är en liten, liten del av en stor skara ska vi inte släppa. Många av oss är i grunden gruvligt ensamma, och därför behöver vi den gemenskap över tid och gränser, som vi på detta sätt kan få uppleva i högmässan.

Då prästen kommer in och går för altaret, får vi kanske en ny påminnelse om de gamla traditionerna genom att han är klädd i mässkrud. Den dräkt han då bär, liknar mycket den som Jesus bar en gång, den som apostlarna och de första kristna bar. Genom sin färg vill den säga oss något om den innevarande högtiden. Vit skrud är glädjedräkt, svart är sorgens färg här som alltid eljest. Rött är Andens, eldens och blodets färg, och den kommer till användning på Andedagar och martyrdagar. Violett är botfärg, grönt är det växande livets färg. Dräkternas form och färg ger oss en ny påminnelse om samhörigheten med den stora församling, som vi kallar Guds

allmänneliga Kyrka på jorden. Icke minst leder kyrkoskruden tanken till våra fäder. Redan då de första kristna missionärerna kom till Sverige, bar de vid mässan samma slags skrud, som prästerna än i dag bär i våra kyrkor.

Inte så sällan har framför allt ovana kyrkobesökare många invändningar att komma med, då det gäller denna kyrkans bundenhet vid traditionerna. Men om man lär sig förstå tanken bakom det yttre man ser, tvingas man att tacksamt erkänna traditionens betydelse också för den enskilde gudstjänstbesökaren.

En högmässa kan aldrig bli spännande på samma sätt som ett akrobatnummer på en cirkus. Men den kan bli spännande på ett annat sätt, bli bräddfull av sjudande liv, kan rycka oss loss ur allt det invanda gamla och låta oss se hisnande syner. Och det kan den, inte genom förbryllande växlingar och överraskningar utan genom det rika innehåll, som just bundenheten vid traditionen ger. En nybliven änka och ett ungt lysningspar sitter på samma bänk i kyrkan. Där sitter också en uppblåst, självbelåten människa, och där sitter en annan, djupt förkrossad av en synd, som han begått. Den svenska mässan kan, därför att den innehåller och är uppbyggd av många generationers själasörjarvisdom, gråta med den sörjande och jubla med den glade, bestraffa den säkre och trösta den som ångrar sin synd. Så förunderligt rik är denna gudstjänst.

Högmässan bäres upp av och bär till oss en rik tradition. Men det är ingenting dött, uttjänat. Vi vänder oss vid högmässan mot öster, följer traditionen, och då finner vi ganska snart, när vi står inför Guds ansikte, den gemenskap med Gud och människor, som kan bära oss. Och sedan blir varken högmässan eller vardagslivet enformigt längre.

Mycket snart upptäcker vi också, att var helgdag har sin egen prägel. Varje högmässa fylles av ett budskap, som just den gudstjänsten vill bära fram till oss. I musiken, i psalmerna, i bönerna, i bibelordet kommer det mångskiftande, ständigt nya budskapet till oss. Med en

liknelse, som säger ganska mycket, har man sagt, att de olika dagarna under året är som stora och små pärlor, som sammantagna bildar det smycke, vi kallar kyrkoåret. För en trägen kyrkobesökare avslöjar kyrkoåret småningom mer och mer av sin glans, och då blir det så, att var söndag just genom de angränsande söndagarna och högtiderna får mer att säga oss, än den eljest skulle ha. Först när man också har levt sig in i kyrkoåret, förstår man riktigt helt och fullt högmässan.

Sammanringning

Den första kallelsen till högmässan är lördagens helgsmålsringning. Redan då bör tankarna riktas mot den kommande gudstjänsten. Så ringer det förstgång, anngång, och till sist ringer det samman. De föregående ringningarna är en kallelse till gudstjänst, men sammanringningen är en del av själva högmässan. Den som vill vara med om hela gudstjänsten, bör då vara på sin plats i kyrkan.

När man tar sig för att göra någonting, bör man ju först försöka klara upp för sig själv, varför man gör det. Den goda regeln bör man följa också när man går till kyrkan. Naturligtvis är det tillåtet att gå i kyrkan, om man också där endast söker avkoppling och avspänning. Men man firar inte gudstjänst i egentlig mening, förrän man kommit så långt, att man går till kyrkan för att möta Gud, för att be om förlåtelse, tacka Gud, sjunga till hans ära och höra, vad han har att säga.

Allt det där kan man få vara med om i kyrkan. Men man har ganska små utsikter att få göra den upplevelsen, om man sätter sig som parkettpublik på en föreställning för att höra, vad andra tänker företa sig. I högmässan måste man vara med själv, ge något av sig själv, om man ska få något. Ur den synpunkten är sammanringningen betydelsefull. Den är ämnad att vara en bönestund. Då ska man inte sitta med händerna i fickorna eller ha dem

fastklistrade omkring en handväska, medan man väntar på att det ska börja. Än mindre bör man granska »publiken» eller småprata med sitt sällskap. Händerna ska knäppas till bön. Man ska bli stilla. Gammal god sed bjuder, att man ska böja sitt huvud under bönen. De knäppta händerna och det böjda huvudet säger: Nu vill jag lämna allt ovidkommande — gårdagskvällen, utfärden, söndagsmiddagen, morgondagens arbete — för att lyssna på vad Gud har att säga mig. Det är svårt, det vet vi nog. Så mycket större anledning har vi att be Gud om hjälp. Men vi ska inte bara tänka på oss själva. Bönen bör utsträckas att gälla också dem, som tillsammans med oss har kommit till gudstjänsten, och det ska vara en förbön även för den präst, som för oss ska bli Guds mun.

Inledningen

Då det ringt samman, följer efter ett förspel ingångspsalmen. Ofta ger den grundtonen till hela gudstjänsten, och här gäller naturligtvis som vid all psalmsång i kyrkan, att man ska följa med och sjunga efter bästa förmåga. Genom sången blir vi aktiva, kommer med i församlingsgemenskapen. Men det gäller också att låta psalmens ord och toner bli levande för oss, så att det hela icke blir ett meningslöst uppstaplande av ord och toner. Redan i ingångspsalmen möter oss ett budskap från den Gud, som vi har kommit för att möta, och det gäller att ta reda på, vad Gud här vill säga oss.

Psalmen slutar, och prästen vänder sig mot församlingen. När han står vänd så, ska man göra klart för sig, att det inte är pastor A. eller kyrkoherde Y. som talar, utan det är Gud, som genom dem talar till sin församling. Om det är en högtidsdag, kanske prästen sjunger de första orden i en växelsång, som hör den dagen till och bär fram dagens stora budskap. En vanlig söndag får man först höra den änglasång, som Jesaja hörde i Jerusalems tem-

pel. Om skriftermålet är inlagt i högmässan, kommer detta här. Vilken inledningen än är, är dess budskap detsamma. GUD ÄR I KYRKAN. Han kommer för att möta sin församling. Den tanken måste bli levande. Vi ser en präst, vi ser en församling, men där finns en till, Gud själv.

Blir den tanken tillräckligt levande, kommer syndabekännelsen som ett naturligt led i gudstjänsten. Den bör vara förberedd av en privat självprövning därhemma, gärna med hjälp av en s. k. biktspegel, där man får tillfälle att pröva sig själv också på områden, som annars inte så lätt kommer i tankarna. Man ville också hoppas, att knäfallet vid detta tillfälle åter måtte komma till användning inom vår kyrka. Det är ett hjälpmedel, som inte är att förakta.

Gud har lovat, att han vill förlåta, om vi ber om förlåtelse. Det säger Gud nu återigen genom avlösningen. Om vi ärligt och uppriktigt bekänner vår synd, tas den bort genom bekännelsen och avlösningen. Vi blir syndfria som nyfödda barn. Men vi vet, att vi är svaga, att vi snart kommer att frestas igen, och därför tillfogas här en bön om Guds hjälp, det gamla Kyrie, *Herre, förbarma dig.*

Har vi rätt fattat, vad som har hänt, måste hjärtat fyllas av jubel, och vårt tack tar sig uttryck i en lovsång. Prästen sjunger änglarnas lovsång: *Ära vare Gud i höjden,* och församlingen svarar med *Allena Gud* eller *Vi prise dig,* under fastan kanske med *Ära ske Gud* (Sv. Ps. 269: 4). Vi ger även ett uttryck åt vår glädje genom att under lovsången resa oss upp.

Meningen med inledningen är, att den ska vara en förberedelse till det som nu kommer, så att vi på rätt sätt ska kunna ta till oss de ord, som Gud talar till oss.

Guds ords läsning

Vad som sker i början av högmässan sker liksom strax innanför kyrkdörren. Under lovsången är det, som om

vi steg längre fram i kyrkan, närmare Gud. Det är djupt ansvarsfullt att höra, vad Gud har att säga oss. Vi kan inte själva ta till oss det, vi måste ha hjälp. Det påminnes vi också om i salutationen, då prästen sjunger: *Herren vare med eder.* Församlingen svarar med en önskan, att prästen på rätt sätt ska kunna bära fram Guds budskap: *Med dig vare ock Herren.* Därefter samlas allas tankar i kollektbönen. Ordet betyder samlingsbön. De bönerna är korta men ändå mycket innehållsrika.

Så läser prästen dagens episteltext. Församlingen reser sig, det är ju Gud, som talar genom en apostel, profet eller psalmsångare. De texter som läses har i regel lästs i många århundraden just den dagen, och samma texter läses över stora delar av världen. Därför kan vi vid denna läsning särskilt starkt känna sambandet med Guds kyrka genom tiderna. Men samtidigt är detta ett Guds Ord till var och en i den situation han eller hon just då befinner sig. Det är förunderligt, hur ofta texterna i högmässan kommer med svar på en fråga, en maning att låta bli någonting eller att göra någonting eller pekar på något annat, som är högaktuellt i ens personliga liv. Här talar Gud.

Efter episteln följer gradualpsalmen. Namnet kommer av att denna psalm en gång i tiden sjöngs av en försångare, som då stod på några trappsteg, som ledde upp till en talarstol i koret. Ordet betyder trappstegspsalm. För oss är denna psalm dagens viktigaste, och den anknyter sig till det, som Gud genom sitt Ord vill säga oss. Vi får sjunga oss in i Guds Ord.

Sedan tar vi ett steg till fram i kyrkan. Nu kommer ett ord ur evangelierna. Jesus står mitt ibland sin församling. Vi får se, vad han gör, och höra, vad han säger. Gud är påtagligt nära var och en i kyrkan.

Denna del av gudstjänsten avslutas med trosbekännelsen. Församlingen talar till Gud, bekänner i några korta satser sin förtröstan på Gud, som har gjort de stora ting, trosbekännelsen berättar om. Men samtidigt är trosbekännelsen en utvidgning av evangeliet, en kort sammanfattning av hela Bibeln. Alla kyrkoårets firningsäm-

nen strålar här samman i en brännpunkt. Vi erinras om allt, vad Gud har gjort för oss, hur han har kallat oss till sitt rike, och vi stiger bävande ända fram till Gud och säger vårt ja till hans kallelse.

Predikan

Prästen lämnar altaret och går upp på predikstolen. Under tiden sjunger församlingen en psalm, predikstolspsalmen, ibland föregången av en hymn, som sjunges av kyrkokören.

Så följer dagens predikan över för dagen bestämd text. Inte så sällan betraktas predikan som den ojämförligt viktigaste delen av gudstjänsten, rent av som det enda väsentliga. Det är fel. Under altartjänsten talar Gud direkt till oss, i den heliga Nattvarden kommer Kristus för att personligen möta oss. Tar vi vara på dessa stunder, kan de betyda mer för oss än någon predikan. Men det hindrar inte, att predikan är mer betydelsefull än de oftast menar, som kommer till kyrkan bara för att höra predikan. Prästens uppgift just då är att på ett för nutidsmänniskor begripligt sätt tala om, vad Gud vill ha sagt just i den stunden. Men de som sitter nere i kyrkan har också en uppgift. De ska försöka lyssna efter Guds röst även här, höra efter, vad det är Gud kan ha att säga just honom eller henne.

Då särskilt den kyrkliga förkunnelsen från predikstolen varit utsatt för högröstad kritik, kan det vara skäl att fastslå, att den inte alls är så dålig, som belackarna vill ha den till. Den är inte höjd över all kritik, och den kanske mår bra av litet kritik ibland. Det är ganska naturligt, att en präst, som söndag efter söndag ska predika, ibland faller för frestelsen att använda utnötta bilder och allmänna talesätt, kanske till och med att han inte var gång kan vara omedelbart inspirerande. Predikotonen, som en del präster har, *kan* vara en svårighet för särskilt en tillfällig kyrkobesökare. Men som helhet

måste ändå sägas, att dåliga predikningar är sällsynta, och goda och mycket goda predikningar är vanliga.

Den framförda kritiken har främst visat, att kritikerna lyssnat på orätt sätt. Man ska inte lyssna på en predikan för att försöka hitta på fel hos predikanten. Kanske hellre för att försöka hitta på fel hos sig själv. Om man lyssnar efter Guds röst, kan man höra den också i en medelmåttig eller till och med i en dålig predikan. Den surögda kritiken bottnar säkert ofta i ett försök att gardera sig mot en del besvärande tankar. För den som tar sin uppgift på rätt sätt gäller det i stället att lyssna, kanske under bön ibland, till vad som säges och att ur detta draga fram det som särskilt berör honom. Gör man det, brukar det inte bli mycket plats över för kritik.

Efter predikan läser prästen vissa kungörelser om gudstjänster och möten samt om kollekter. Därefter följer meddelanden om och förböner för nydöpta, för dem som ska gifta sig och för de avlidna. Hela församlingens liv inneslutes så i Kyrkans omtanke och förbön, och dessa meddelanden är även en eggande påminnelse om vårt ansvar för varandra. När klockan ringer i samband med kungörelsen om dödsfall, blir det en påminnelse om vår egen död, en påminnelse, som vi ofta kan behöva.

Sist uttalar prästen en välönskan över församlingen.

Allmän kyrkobön

Prästen bereder sig att åter gå för altaret, och under tiden sjunger församlingen en psalm, som är ämnad att understryka någon viktig tanke i predikan. Under denna psalm upptages oftast kollekten. Kollekten är också en del av gudstjänsten, och den bör inte betraktas som något oviktigt. De medel, som inflyter, går till ett sådant ändamål, som främjar Guds rikes sak, och därför är kollekten ingenting att smussla undan. Värdigast sker det, om kyrkovärdar tar upp kollekten och därefter bär fram den till Guds altare.

Efter en förnyad välönskan mellan präst och församling följer den allmänna kyrkobönen. Vissa dagar föregås den av en särskild högtidsbön. Redan genom bönerna i samband med kungörelserna från predikstolen inneslöts vissa viktiga händelser inom församlingen i förbönerna. Nu vidgas i allmänna kyrkobönen synfältet. Vi ber för Kyrkan, för staten och överheten, för det egna samhället, för de människor, som bäst behöver vår förbön. Allt lägges i Guds hand. Var och en som i sitt eget liv något prövat vad bön och förbön betyder måste känna det som en väldig uppgift att vara med i kyrkan och delta i denna bön. Här kan var och en göra en insats av stor betydelse för Guds rike.

Den heliga Nattvarden

De dagar, då Herrens heliga Nattvard icke firas, följer efter allmänna kyrkobönen Fader vår, Tackom och lovom, Välsignelsen och en slutpsalm. Men i denna högmässa fattas någonting väsentligt, något som i äldre tid varit otänkbart att icke ta med. Till en fullständig högmässa hör med nödvändighet Herrens heliga Nattvard.

Då den firas, följer efter allmänna kyrkobönen en psalm, tillredelsepsalmen, då prästen vid altaret slår vin i kalken och lägger upp oblater på patenen.

Då psalmen är slut, vänder sig prästen till församlingen och sjunger eller säger: *Upplyften edra hjärtan till Gud.* Församlingen reser sig och svarar: *Gud upplyfte våra hjärtan.* Liksom i äldsta kristna tid följer därefter en lovsång, som börjar: *Ja, sannerligen är det tillbörligt, rätt och saligt, att vi alltid och allestädes tacka och lova dig.* Denna lovsång sjunges av prästen, och därefter sjunger präst och församling tillsammans änglasången *Helig, Helig.* Till denna fogas en bön, att vi ska bli delaktiga av Guds gåvor: *Giv salighet av höjden.* Så fortsätter lovsången med de ord, som mötte Jesus, då han red in i Jerusalem: *Välsignad vare han som kom-*

mer, i Herrens namn. Det är han som kommer, som är Guds gåva framför alla, och vi ber att få del av denna i bönen: *Giv salighet av höjden.*

Så återklingar denna lovsång i en bön, där vi också ber, att Gud ska sända sin helige Ande till oss, för att vi på rätt sätt ska kunna ta emot Frälsaren, som kommer.

Och nu kommer han. I instiftelseorden är det Mästaren själv, som talar till sina lärjungar. Kretsen har vidgats, då han på nytt uttalar de heliga orden. Hela Kristi Kyrka är med där. Till alla säger Jesus: Detta är min lekamen, som för er är utgiven, detta är mitt blod, som för er är utgjutet. Det gäller också oss, som i vår sockenkyrka hör orden. Vi får vara med i lärjungakretsen, Kristus är hos oss just i den stunden. Det vore väl på sin plats, att vi i en sådan stund böjde knä i långt större utsträckning än nu sker!

Så ber vi på det sätt, som Jesus själv har lärt oss att bedja i Fader vår, och vi blir kvar en stund i stilla bön. Vi närmar oss med bävande hjärtan gudstjänstens höjdpunkt, då Gud icke blott talar till oss genom sitt Ord utan låter oss komma ända fram till honom, och då han kommer till oss på ett sätt, som aldrig kan förklaras eller beskrivas, men som Gud kan låta oss få uppleva som en av livets stora högtidsstunder.

Det är stilla i kyrkan. Med djup andakt ser vi framåt altaret, ser hur prästen med patenen i sina händer vänder sig mot församlingen. Jesu egna ord den sista kvällen: »Min frid giver jag eder» återklingar i hälsningen: *Herrens frid vare med eder.*

Vår Frälsare vill ge oss den största av alla gåvor, syndernas förlåtelse, liv och salighet. Om detta påminner oss nu Agnus Dei: *O, Guds Lamm, som borttager världens synder.*

Han som offrade sig själv för oss, Guds Lamm, finns i kyrkan, närmare oss än någonsin eljest. Vi får ta det sista steget ända fram till Guds altare, och där är vi framme hos Gud. Kristus möter oss, förlåter oss, upprättar oss, gör oss starka, följer med oss tillbaka.

Kanske vi inte alla gånger känner någonting särskilt,

men då gäller ändock Jesu löfte. Det kan millioner kristna intyga.

Vad skall sedan hans församling göra om icke av hjärtat tacka Gud?

Avslutningen

Sedan vi tackat Gud för vad han givit oss i den heliga Nattvarden, följer ett tack för hela gudstjänsten. Prästen sjunger: *Tackom och lovom Herren,* och församlingen svarar: *Herren vare tack och lov, halleluja, halleluja, halleluja.* Ordet halleluja betyder *loven Herren.* Till sist läser prästen välsignelsen, den välsignelse, som redan Aron uttalade över israeliterna. Med Guds ansikte lysande över oss och med Guds ansikte vänt till oss får vi gå ut ur kyrkan, till den vardagsgärning, där all den rikedom, vi själva fått i kyrkan, ska stråla ut till andra människor. I det trefaldiga *amen,* som vi sjunger, uttalar vi vår förvissning, att Gud vill höra våra böner. Högmässan avslutas därefter med en psalm. På många håll har det blivit vanligt, att församlingen även stannar under orgelspelet efter gudstjänsten, postludiet. Den stunden kan bli en sista upplevelse av den frid, som högmässan kan skänka även en jäktad nutidsmänniska.

*

I några korta glimtar, fångade ur den rika skattkammare, som vår högmässa är, har vi försökt återge de inre sammanhangen i en högmässa. Men det är med högmässan som med en gammal kyrka — ju längre man intresserar sig för den, dess mer avslöjar den av sina minnen och sin skönhet, dess mer kan den låta Gud tala ur själva de stenar, av vilka den är uppbyggd. Eftersom det här gäller livets högsta värden, är ett sådant studium aldrig bortkastad möda.

*

Till slut är det nu någon som säger: Allt det där har jag hört och läst förr, mycket bättre sagt och skrivet. Men inte har det lyckats mig att få höra Gud tala till mig under högmässan. Jag har gått till högmässan och försökt lyssna, men jag har ingenting hört annat än tomma ord. Det hela verkar vaxkabinett mer än levande liv. Syndabekännelsen blir bara ord, lovsångerna likaså. Jag får ingen kontakt med vare sig församlingen omkring mig eller med Gud. Jag sitter och känner mig förtvivlat ensam och misslyckad, och ju längre högmässan skrider fram, dess värre blir det. Är det bara jag, som känner det så, eller är det likadant för alla, fast de inte låtsar om det?

Inte så sällan blir nog högmässan tom och innehållslös för oss, även om vi teoretiskt tillägnat oss dess rika innebörd, kanske också genom egna upplevelser vet, att Gud kan tala, kan komma till oss och bli levande för oss under högmässan. Hur vi än anstränger oss, blir allt lika dött.

När det blir så, har vi en enda tröst, och det är, att till slut är det inte vi själva, som fått till uppgift att dra himmelen ner till oss. Allting — även förmågan att höra Gud — är en Guds gåva. Vad vi kan göra är att ge Gud tillfälle att tala till oss. Därför gäller det att inte tröttna utan fortsätta att bedja, läsa vår Bibel och gå till högmässan, framför allt i de tider, då Gud tycks vara långt borta. Då kommer Gud till oss. Gud sviker icke sina löften.

Stockholm 1947
Svenska Tryckeriaktiebolaget
47848